

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: „Návraty forem a stylů ve výtvarném umění: Současný hyperrealismus jako produkt postprodukce či komentář k nástupu nových médií“

Autor: Mgr. Markéta Hrnčířová

Vedoucí práce: Mgr. Felix Borecký

Markéta Hrnčířová se ve své diplomové práci snaží zamyslet nad příčinami znovuožití hyperrealismu, který od 70. let zaujímá ve světě výtvarného umění výrazné místo. Základem práce jsou dvě hypotézy, které mají sloužit jako možná východiska k objasnění nástupu realismu, resp. hyperrealismu. První hypotéza vychází z teorie postprodukce Nicolase Bourriauda, podle níž současná umělecká tvorba již není schopná vytvářet originální díla, ale pouze synkretické kompilace z již zavedených stylů a forem. Druhá hypotéza staví na Baudrillardově teorii hyperreality, podle níž znakové systémy v současných vrcholně technologicky vyspělých společnostech ztrácejí svou základní schopnost vypovídat o skutečnosti, a proto zaniká i skutečnost sama.

Platí-li obě tyto hypotézy, je podle autorky nástup hyperrealismu obhajitelný. Pokud umění vyčerpalo schopnost být původním a stalo se jen parafrází již vytvořeného, pak hyperrealismus umělecky překonává modernistický přístup (bourriaudovská hypotéza). Pokud i sama realita přestala existovat, pak je hyperrealismus příhodnou reakcí na proměnu společnosti (baudrillardovská hypotéza). M. Hrnčířová chce tedy ukázat, že hyperrealismus (1) má vysokou uměleckou hodnotu: jedná se o významný posun ve vývoji výtvarného umění; (2) vykazuje i pravdivostní hodnotu: svědčí o celospolečenské proměně vnímání skutečnosti.

Autorka se snaží obě hypotézy prověřit a v posledku obhájit na základě důkladné obeznámenosti s hyperrealismem. Srozumitelně vymezuje základní uměnovědné pojmy nezbytné pro uchopení tématu hyperrealismu, jako je pojem zobrazení, iluze a s ním spjatý efekt *trompe-l'oeil*, realismus. Zrovna tak dokáže lapidárně vystihnout základní východiska vybraných žánrů (fotorealismus, hyperrealismus, stuckismus či současný český hyperrealismus) a s nimi spjatých autorů (Chuck Close, Franz Gertsch, Gerhard Richter, Billy Childish, Phillip Harris či český hyperrealista Jan Mikulka).

Obsáhlé kunsthistorické analýzy autorka obratně propojuje s uměnovědnou a filosofickou problematikou. Netýká se to jen výchozích premis a uměnovědných pojmů, ale i dalších témat současného umění a fenoménů současné kultury. Za velmi zdařilou považují 7. kapitolu s názvem „Konec 60. let v USA pohledem postmoderních filosofů“, v níž využívá náhledy na americkou kulturu z esejů *Amerika J. Baudrillarda* a *Travels in Hyperreality U. Eca*. Oba tyto texty, které vznikly na základě cestování po USA a vystihly klíčové předpoklady pro rozvoj hyperreality, podepírají dalšími argumenty přijetí druhé hypotézy navrhované M. Hrnčířovou.

Diplomová práce působí organickým dojmem. Autorka postupuje konsekventně, nedopouští se dezinterpretací, kontradikcí, disproporcí apod. Využívané teorie jí slouží k dosažení kýženého závěru, v němž jsou obě hypotézy přijaty jako relevantní.

Práci by se ovšem dala vytknout přílišná úlitba hlavním autoritám, jež jsou zde využity. Na obě teorie M. Hrnčířová nenahlíží kriticky, neodstupuje od nich, přitom k nim lze mít zcela jistě závažné námitky.

Bourriaudova teze o nemožnosti být v současném umění originální reaguje na koncepci originality, která je spjata s romantismem a na něj navazující modernou (časově vymezenými roky cca 1800-1970). Nejenže koncepce originálního génia neplatila vždy, ale i v době, kdy byla převládajícím axiomem, nebyla důsledně dodržována. Na toto míří i M. Hrnčířovou

zmiňovaná kritika T. Pospiszyla, v níž jsou uvedeny příklady neoriginálního parafrázování u takového Maneta či Picassa. S Pospiszylvou výtkou se podle mého názoru M. Hrnčířová vyrovnává příliš rychle tvrzením, že parafrázování není sice výdobytkem současné doby, ale že je jeho „role v současném umění stále relevantní“ (s. 39).

K Baudrillardově nihilistické utopii o konci reality lze mít rovněž mnoho námitek. Ovládají baudrillardovská simulakra skutečnost do takové míry, že člověku nezbývá než na skutečnost rezignovat? Spokojí se člověk, jenž je odhodlán ke kritickému myšlení, se simulakry, v nichž nedokáže odlišovat realitu od iluze? Nespolehá v zásadních životních situacích přece jen na odlišení toho, co je skutečné a co ne, byť by vědomí skutečnosti mělo mít podobu jen subjektivního pocitu? Není touha po ontologické jistotě: co je pravda a lež, jednou ze základních podmínek možnosti lidského života na světě?

Práci přesto považuji za velmi kvalitní, poučenou, kultivovaně napsanou a doporučuji ji k obhajobě. Navrhuji ji hodnotit známkou **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 4. 2. 2014

Mgr. Felix Borecký